

22. 7. 2005

ID: 34879

Loupež

Pokud napadená osoba drží věc, již se pachatel má v úmyslu zmocnit, musí tento pachatel překonat její odpor věc dobrovolně nevydat, a tak za tímto účelem musí použít nutný stupeň násilí, které sice navenek působí pouze vůči věci, ale současně zasahuje i proti konkrétní osobě, jež věc drží a nemá vůli ji vydat. Ani výjimečně malá intenzita násilí není důvodem pro posouzení skutku pachatele jako jiného trestného činu než trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 927/2003, ze dne 6.11.2003)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání nejvyšší státní zástupkyně podané v neprospěch obviněného P. Š., proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 5 To 44/2003, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 50 T 4/2002, a rozhodl tak, že se podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušuje rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 5 To 44/2003. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Vrchnímu soudu v Olomouci přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 14. 5. 2002, sp. zn. 50 T 4/2002, byl obviněný P. Š. uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a podle § 234 odst. 2 tr. zák. mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání sedmi roků. Pro výkon tohoto trestu byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou.

Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. 5 To 119/2002, byl k odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušen v celém rozsahu shora citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně a podle § 259 odst. 3 tr. ř. odvolací soud rozhodl sám tak, že obviněného P. Š. uznal vinným trestnými činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák., za které mu podle § 224 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do věznice s dozorem.

O dovolání nejvyšší státní zástupkyně proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Olomouci podaného dne 6. 11. 2002 v neprospěch obviněného P. Š. rozhodl Nejvyšší soud usnesením ze dne 17. 4. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1022/2002, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. a § 265l odst. 1 tr. ř. rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. 5 To 119/2002, v celém rozsahu zrušil. Současně zrušil všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 5 To 44/2003, byl následně podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušen v celém rozsahu rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 14. 5. 2002, sp. zn. 50 T 4/2002 a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo rozhodnuto tak, že obviněný P. Š. byl uznán vinným trestnými činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. Těchto trestných činů se podle skutkové věty obviněný dopustil tím, že „ dne 15. 1. 2002 kolem 13. 30 hod. v B. na chodníku ulice O. přistoupil zezadu k poškozené JUDr. B. R. nesoucí v levé ruce nákupní tašku, a poté v úmyslu zmocnit se této tašky ji vytrhl neočekávaně z ruky poškozené takovou silou, že poškozená JUDr. R., která měla u sebe hůl, již používá k chůzi, upadla na zem, čímž utrpěla tříštivou zlomeninu horního konce levé stehenní kosti, a to dolní části krčku stehenní kosti s odlomením malého chocholíku a odlomení velkého hrbolu kosti pažní vlevo, v důsledku čehož byla citelně omezena v obvyklém způsobu života po delší dobu, kdy 6 týdnů byla upoutána na lůžko, a následně s ní do 28. 3. 2002 byla v rámci hospitalizace prováděna rehabilitace s nácvikem chůze a poté se podrobovala léčbě ambulantní, přičemž odcizením tašky s peněženkou a finanční hotovostí způsobil obviněný poškozené škodu ve výši nejméně

1.403,30 Kč.“ Za tyto trestné činy byl obviněnému podle § 221 odst. 2 tr. zák za použití § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou.

Citovaný rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 5 To 44/2003, napadla nejvyšší státní zástupkyně ve všech výrocích dne 24. 7. 2003 dovoláním v neprospěch obviněného P. Š. z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., s tím, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Dovolatelka v odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku zpochybnila závěr odvolacího soudu, který v žalovaném skutku spatřoval trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., a nikoli trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Uvedla, že obviněný vytrhl poškozené, jakožto osobě starší a pohybově handicapované tašku z ruky takovou silou, že upadla na zem, v řízení před soudem prvního stupně navíc vypověděl, že tašku vytrhl „vší silou“. Za situace, kdy poškozená v jedné ruce svírala předmětnou tašku a druhou rukou se musela opírat o hůl, přičemž obviněný překonal vůli poškozené věc nevydat, se podle jejího názoru již nejednalo o pouhé vytržení věci z ruky, ale o násilí ve smyslu § 234 tr. zák. Závěr odvolacího soudu, že obviněný nepoužil vůči poškozené násilí, neodpovídá skutkovým zjištěním ani samotné právní kvalifikaci také proto, že odvolací soud vedle trestného činu krádeže uznal obviněného vinným současně také trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., který předpokládá úmyslné působení násilí proti poškozené osobě. Dovolatelka dále poukázala na skutečnost, že odvolací soud nerespektoval pokyn vyslovený v předchozím rozhodnutí dovolacího soudu, když znovu neprovedl výslech poškozené s odkazem na její špatný zdravotní stav. Postup odvolacího soudu spočívající v přečtení výpovědi poškozené neodpovídal podmínkám ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.

Závěrem dovolání a z důvodů v něm podrobně popsanych nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil v celém rozsahu napadený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci včetně dalších rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále aby podle § 265l odst. 1, 3 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl v jiném složení senátu. Rovněž navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265l odst. 4 tr. ř. rozhodl o vazbě obviněného.

Obviněný využil svého práva podle § 265h odst. 2 tr. ř. písemně se vyjádřit k dovolání. Uvedl, že nesouhlasí s názorem dovolatelky ohledně možnosti opakování výslechu poškozené, neboť zdravotní stav poškozené byl zhoršen natolik, že ošetřující lékařka ve své zprávě nedoporučila její účast na soudním procesu. Obviněný dále poukázal na vázanost odvolacího soudu právním názorem vysloveným v předchozím rozhodnutí dovolacího soudu a na skutečnost, že jednal v nepřímém úmyslu. Dále vyjádřil přesvědčení, že dovolatelka nesprávně zaměnila pojem „síla“ s pojmem „násilí“, když loupeží by bylo jednání obviněného pouze za situace, kdyby poškozená věc svírala a snažila se klást odpor, který by obviněný násilím překonal. Protože loupeží není nenadálé vytržení věci z ruky, navrhl, aby dovolací soud podané dovolání zamítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání nejvyšší státní zástupkyně je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a v místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1 tr. ř.).

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda nejvyšší státní zástupkyně vznesené námitky naplňují jí uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z citovaného ustanovení je zřejmé, že nesprávným právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotně právní posouzení. Důvodem dovolání tedy nemůže být samo o sobě nesprávné skutkové zjištění ani hodnocení důkazů, neboť právní posouzení skutku i jiné hmotně právní posouzení vždy navazuje na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozhodnutí a blíže rozvedená v jeho odůvodnění.

Námitka nejvyšší státní zástupkyně uplatněná v dovolání, že skutek popsany v rozsudku odvolacího soudu byl tímto soudem nesprávně právně posouzen, obsahem odpovídá zákonnému vymezení důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud tedy přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozsudku, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů, uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené

části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům.

Především je nutné připomenout, že v této trestní věci již proběhlo dovolací řízení a to na podkladě dovolání nejvyšší státní zástupkyně podaného rovněž v neprospěch obviněného prakticky ze stejných důvodů a námitek, jak vyplývá ze shora uvedeného. V usnesení Nejvyššího soudu ze 17. 4. 2003, sp. zn. 6 Tdo 1022/2002-I, jímž byl původní rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc vrácena tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí, jsou podrobně popsány argumenty i právní úvahy, týkající se povahy zákonného znaku násilí předpokládaného trestným činem loupeže ve smyslu § 234 tr. zák. Předchozím rozhodnutím odvolacího soudu pak bylo vrchnímu soudu uloženo provedení výslechu poškozené JUDr. B. R. k otázkám, jež by napomohly objasnění způsobu zmocnění se její tašky obviněným a příčinám jejího pádu na zem. Odvolací soud však uvedeným způsobem dokazování nedoplnil.

V rámci nového projednání odvolání obviněného vrchní soud předvolal poškozenou k veřejnému zasedání na 14. května 2003 a to s přípisem, pokud její zdravotní stav nebude umožňovat osobní účast na jednání, nechť předloží příslušnou lékařskou zprávu. Poškozená na to reagovala dopisem, v němž nejprve žádala o povolení doprovodu k soudnímu jednání a použití osobního motorového vozidla. Dále se vyjádřila tak, že bude vypovídat shodně jako u Krajského soudu v Brně z důvodu zhoršení paměti a v závěru požádala, aby se tedy nemusela jednání účastnit (č. l. 217). Současně zaslala vrchnímu soudu zprávu své ošetřující lékařky, která nedoporučila účast svědkyně na vzdáleném soudním procesu. K žádosti předsedy senátu lékařka doplnila svou zprávu tak, že vzhledem k dosavadnímu vývoji nemoci nepředpokládá možnost účasti svědkyně na veřejném zasedání ani v blízké budoucnosti. Odvolací soud tedy v rámci veřejného zasedání konaného dne 14. 5. 2003 přečetl podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. předchozí výpovědi poškozené, které učinila v přípravném řízení a dále v hlavním líčení před Krajským soudem v Brně.

Podle ustanovení § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. lze před soudem číst protokol o výpovědi svědka mj. tehdy, by-li výslech proveden způsobem odpovídajícím zákonu a taková osoba onemocněla chorobou, která natrvalo nebo po dohlednou dobu znemožňuje její výslech. Z citace tohoto zákonného ustanovení tedy vyplývá, že je možné jej použít v případě nemožnosti provedení výslechu svědka, nikoli v případech, kdy zdravotní stav takové osoby vylučuje její osobní účast na jednání před soudem. Navíc z přípisu samotné svědkyně JUDr. R. vyplývá, že sama nevyločila svou účast u veřejného zasedání, když naznačila možnost se k němu dostavit v doprovodu svého zetě za použití motorového vozidla. Následné úkony předsedy senátu pak směřovaly spíše k tomu, aby vyhověl přání svědkyně nedostavit se k veřejnému zasedání, aniž by se snažil účast poškozené zajistit způsobem, který ona sama původně navrhovala. Z obsahu spisu Nejvyšší soud zjistil, že odvolací soud se nezabýval možností provedení výslechu poškozené mimo veřejné zasedání podle § 183a tr. ř. S ohledem na význam výpovědi svědkyně JUDr. R. pro právní posouzení skutku vyjádřený v pokynu předchozího rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou k případnému výslechu svědkyně mimo veřejné zasedání splněny zákonné podmínky předpokládané ustanovením § 183a odst. 1 tr. ř. Za splnění procesních podmínek pro použití § 183a odst. 3 tr. ř. pak bude možné tento důkaz provést následně ve veřejném zasedání.

Vrchní soud v Olomouci se však dostatečným způsobem nevypořádal s poměrně jednoznačným výkladem Nejvyššího soudu ve vztahu k právní kvalifikaci žalovaného resp. zjištěného skutku. V této části nelze než poukázat na vyjádřené názory Nejvyššího soudu ohledně povahy a právního hodnocení jednotlivých znaků žalovaného trestného činu, které mají obecnou povahu a lze je aplikovat i v posuzované trestní věci.

Rovněž je možné odkázat na výklad zdejšího soudu v té části citovaného usnesení, která se týkala konkrétně zjištěného jednání obviněného vůči poškozené, kdy Nejvyšší soud vyslovil právní závěr ohledně intenzity překonání odporu poškozené obviněnému nevydat tašku, kterou držela resp. svírala v ruce. Za situace, kdy poškozená JUDr. B. R. pevně držela svou nákupní tašku a byla vedena vůli ji nevydat, musel obviněný vynaložit vyšší sílu, aby se tašku zmocnil, nešlo tudíž o jednoduché odejmutí věci z ruky poškozené, a takové jednání obviněného má již znaky násilí ve smyslu předpokládaném u trestného činu loupeže. Charakter zmocnění se věci silou vyšší intenzity podporuje v daném případě především následný pád poškozené na zem, kdy zapřená o hůl výlučně vlivem jednání obviněného ztratila rovnováhu, upadla a způsobila výše popsaná zranění. V tomto směru odporuje zásadám obecné logiky úvaha odvolacího soudu vyjádřená v prvním odstavci odůvodnění napadeného rozsudku na str. 8, podle něhož nešlo ze strany obviněného „o použití násilí vůči jinému ve smyslu § 234 tr. zák., ale o násilí použité vůči kabelce poškozené, jež představovala pouze způsob zmocnění se této věci ve smyslu § 247 tr. zák.“. Jestliže totiž napadená osoba drží věc, jíž se pachatel má v úmyslu zmocnit, musí tento pachatel překonat její odpor věc dobrovolně nevydat (o což se ani v daném případě obviněný nepokusil), a za tímto účelem použije nutný stupeň násilí, které sice navenek působí pouze vůči věci, ale současně zasahuje i proti konkrétní osobě, jež věc drží a nemá vůli ji vydat. Ani výjimečně malá intenzita násilí není důvodem pro posouzení skutku pachatele jako jiného trestného činu než trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. (viz č. 60/1967, č. 1/1980 str. 11 a 12 Sb. rozh. tr.).

V tomto směru nutno souhlasit s námitkou dovolatelky ohledně určitých rozporů v odůvodnění napadeného rozsudku a to v části, týkající se působení násilí ze strany obviněného vůči poškozené, resp. vysloveného názoru ohledně neexistence násilí při zmocnění se nákupní tašky poškozené a na druhé straně prokázaného násilí vůči zdraví poškozené.

Za správnou nelze považovat ani úvahu vrchního soudu v tom smyslu, že v souladu se zásadou platnou v trestním řízení „in dubio pro reo“ vycházel ze skutkového stavu pro obviněného nejpříznivějšího tak, že se tašky zmocnil nenadálým a neočekávaným vytrhnutím z ruky poškozené, kdy soud vycházel zjevně z rozhodnutí č. 19/1972 Sb. rozh. tr. Při aplikaci rozhodnutí publikovaných ve Sbírce rozhodnutí v soudní praxi je totiž vždy nutné vycházet z konkrétních skutkových okolností příslušného rozhodnutí, které se staly podkladem pro formulaci příslušné právní věty. V trestní věci, v níž bylo vydáno publikované rozhodnutí s citovanou právní větou, byl trestně stíhán mladistvý pachatel pro skutek, spočívající v podstatě v tom, že zaměstnankyni prodejny J. v D. S., jež odnášela denní tržbu do banky, vytrhl zezadu z podpaží pokladničku s penězi, resp. udeřil na dno pokladničky, která spadla na zem, tím jí odňal z dosahu a moci napadené ženy, a teprve následně z ní odcizil hotovost a z místa utekl. V předmětné trestní věci tedy pachatel použil fyzické síly výhradně vůči věci, jíž se chtěl zmocnit, a to za situace, kdy poškozená věc nedržela v ruce, takže nebyla v podstatě útokem pachatele dotčena, resp. pachatel nemusel vynaložit fyzickou sílu proti osobě poškozené.

Již v předchozím rozhodnutí o dovolání Nejvyšší soud vysvětlil, že v případě, kdy objektem fyzického útoku obviněného P. Š., který jednal v úmyslu zmocnit se věci, jíž držela starší pohybově handicapovaná žena, a obviněný musel překonat její vůli věc nevydat použitím fyzické síly, přicházela v úvahu právní kvalifikace skutku jako trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. Tento právní závěr vyslovený již Nejvyšším soudem nemohla zpochybnit ani vada původního odsuzujícího rozsudku Vrchního soudu v Olomouci v dané věci, vytčená v předcházejícím zrušujícím usnesení, která spočívala ve vyloučení možnosti kvalifikovat žalované jednání jako souběh trestných činů krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák.

Podle názoru Nejvyššího soudu se odvolací soud v opakovaném řízení a především v napadeném rozhodnutí nevypořádal se všemi okolnostmi, za nichž došlo k protiprávnímu jednání obviněného, přičemž provedené důkazy hodnotil výrazně ve prospěch obviněného, a zcela opominul zjištěné skutečnosti, které podporují poměrně jednoznačně právní kvalifikaci skutku ve shodě s rozhodnutím soudu I. stupně, jíž se domáhala i dovolatelka ve svém mimořádném opravném prostředku.

Pro úplnost považuje Nejvyšší soud za nutné konstatovat, že naznačenou změnu právní kvalifikace žalovaného jednání nevyklučuje ani skutkové zjištění učiněné dosud odvolacím soudem vyjádřené ve skutkové větě výroku napadeného rozsudku, neboť zahrnuje i znak násilí předpokládaný ustanovením § 234 tr. zák.

Kromě výše naznačeného pochybení v postupu odvolacího soudu při právním posouzení žalovaného skutku, je třeba souhlasit s dovoláním v tom smyslu, že po zrušení původního rozhodnutí Nejvyšším soudem Vrchní soud v Olomouci nerespektoval ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř. ohledně doplnění dokazování, jak je vysvětleno shora.

Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak ho ve svém dovolání namítla nejvyšší státní zástupkyně.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání nejvyšší státní zástupkyně zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu, a přikázal odvolacímu soudu nové projednání a rozhodnutí věci.

Vrchní soud v Olomouci tedy projedná znovu odvolání obviněného, doplní dokazování o výslech svědkyně JUDr. B. R., a to buď v rámci veřejného zasedání za její osobní účasti, anebo, pokud to vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu bude vyloučeno, provede výslech poškozené mimo veřejné zasedání ve smyslu § 183a odst. 1 tr. ř. a následně bude postupovat podle § 183a odst. 3 tr. ř. Při rozhodování o právní kvalifikaci skutkových zjištění poté odvolací soud znovu zváží všechny okolnosti rozhodné pro právní posouzení skutku, a to v intencích rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud rozhodl o podaném dovolání v neveřejném zasedání v souladu s § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Závěrem je nutné ještě konstatovat, že Nejvyšší soud neshledal podmínky pro postup podle § 265l odst. 3 tr. ř., aby věc projednal a rozhodl Vrchní soud v Olomouci v jiném složení senátu, jak navrhovala nejvyšší státní zástupkyně.

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)